

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG-
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 1.

Költ Bétsben; Bold. Affzony Havának (Januáriusnak)
5-dik napján 1796-dik Esztendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Ha *Békesség* jelentésével nem is: avagy
csak *Fegyvernyugvásról* való Híradással
van szerentsége bé-köszönteni *Hirmondónk-*
nak e' bé-állott 1796-dik esztendőben; 'a
mellyről már a' *Frankfurti* Újságnak 27-dik
Décemberi Darabja is emlékezett.

Az árva Fr. Király Kis-affzonyról tett
utólszori Tudósításunkhoz képest, itt van
helye, hogy említést tegyünk egy Levél-
ről, mely *Basileából*, *Ausztriai- Bel-*
gyiornak *Brabántzia* *Tartományabéli*

A 2

Hertzeg *Gavret*ől Jan. 2-dikánni érkezett *Bétsbe*. — A' Levél' summája oda megy ki: hogy Hg *Gavre* Déc. 26-dikán éjféltájban által vette Néhai 16-dik *Lajos* Fr. Király' 17 esztendőös Leányát a' Frantziáktól egészségesen, négy Személlyekkel egygyütt: kik között tsupánn egy Férjfi vagy on, t. i. *Silery* nevű Királyi vén Komornyik. Ezen Hónapnak 11-dik vagy 12-dik napján *Bétsben* szándékozik lenni a' Királykisasszony.

Nagy-Britanniai Tudósítások, még oda alább is fognak elő-fordulni: alkalmasabbnak ítéltük mindazáltal itt jelenteni: hogy a' *Nagy-Britanniai* Király, az Ország gyűléshez Decemb. 9-dikén küldött Írásában meg-esmérte már a' mostani Fr. Igazgatást — *Minister Pitt* magyarázása szerént is — olly állandóságúnak, mellyel, igazságos és illendő Feltételek alatt kész Ő Felsége Békességet kötni. — *Pitt* Úr ugyan Déc. 7-dikénn, 27 millió 's 8 százezer font sterlingre számlálta az 1796-dik eszt. ben tejendő szükséges költségeket, melly summából 3 millió, a' Tsász. Sereg' számára fog adódni: de tudni való, hogy a' ki jó és tartós Békességre akar szert tenni: egész erővel kell annak lenni a' hadakozáshoz. *Si vis pacem: para bellum.*

Gróf *Vurmser* egy Tóldalékot küldött azon Tudósításaihoz, mellyekben előadta vólt: mi történt az ő vezérlete alatt;

9-dik Déc. től fogva 13-dikig. Ezen Tóldalék-Tudósítás ízerént, az említett időszak alatt 843 Frantziák estek fogságunkba. — Részünkről halva maradtak 180 Altiszttek 's Közemberek. Sebbe estek : egy Stabális Tisztünk ; 35 Főtisztjeink ; és 739 Altisztjeink 's Közembereink. A' viadalok után nem találtattak 4 Főtisztjeink, és 308 Altisztjeink 's Köz-katonáink. A' sebessek között valók : Kapitány *Csergey*, a' Néh. Hg *Eszterházy* Antal nevet viselő Reg.ból ; Zászlótartó *Szertvay*, az egyesített Székely Bat.ból 's a' t.

Gróf Clerfayt' Tudósításai.

Nyóltzadik Decembertől fogva 17-dikig, vezített a' Gróf *Clerfayt'* Serege : egy Tisztet, 73 Altisztteket 's Közembereket, és 25 Katona-lovakat. Sebbe estek : 13 Tisztjei, 558 Altisztjei 's Közemberei, és 68 lovai. El-fogott az ellenség 9 Főtisztjeit, 311 Altisztjeit 's Közembereit, és 4 lovait.

Az el-esett Tisztünk' neve *Willich*, ki, Zászlótartó volt a' Határörző Stuttzók között. — A' meg-sebesedtek között valók : Blankenstein Hufzár Reg. jéből *Gabany* és *Ketzer* Kapitányok 's *Sakatsy* Fő-Hadnagy ; az egyesített első *Wárasdi* Batalionból ; Májor *Kengyel*, és *Goirnoratz* Hadnagy ; a' Karaczay' Reg.ból *Christ* és *Himmel* Fő-Hadnagyok. 's a' t. — A' Nemtaláltattak között valók : *Mitrovsky*

Reg. béli *Májor Förster*; és Fő-Hadnagy *Sinton*; Pellegrini Reg.ból pedig: *Májor Strachwitz*; *Dió, Böck*, és *Lázár* Fő-Hadnagyk; *Valcony* és *Ildrigony* Al-Hadnagyk; és Zászlótartó *Herold*.

Még 8-dik Décember előtt maradt halva a' 2-dik Wárasdi Bat.ból Gróf *Walentinois* Fő-Hadnagy; a' Slavóniai Bat.ból *Májor Lukics*, halálos sebet kapott, mellyben meg is holt. A' meg-sebesedtek között valók: *Blankenstein* Huszár Hadnagy *Markus* Antal; Nassau Reg. béli Kapitány *Paierwerk*; az Oláh Határőrző Bat.ból *Szudenics* Kapitány és *Trautmann* Al-Hadnagy 's a' t. Fogságba esett Zászlótartó *Simonich* a' 2-dik Wárasdi Bat.ból.

Kray, Nauendorf, és *Hodicz* Generálisaink által, *Meissenheimnél*, *Alsenz-nél*, *Arnheimnél*, és *Anweilernél* lett meg-támadtatása' alkalmatosságával *Marceau* Frantzia Generálisnak, mind ösze 800 Frantziák estek fogságunkba, kik között sok Tisztek is vagynak. *Knesevich*, *Szentkereszty*, és *Jellachich* Oberstereket; 's *Kengyel* és *Révay* Antal Májorokat is meg-nevezi késsőbb Tudósításában Gr. *Clerfayt*, az említett alkalmatossággal szaporított érdemeikért.

Barkó Reg. béli Magyar Lovas Kapitány Gróf *Almásy*, Déc. 11-dik napján meg-támadott *Morbachnál* egy tsoport Frantziáságot, 's fogott el belőle 1 Tisztet 's 21 Közembert; és nyert 3 muníziós

szekeret, háromszáz mázsa puskaporral együtt.

Décemb. 14-dikén: *Hodicz* Generális *Klopsteinnál* mintegy kétszázig való Frantziákat fogott el; 's egy fr. ágyút bé-szegeztetett, mást pedig, két muníziós szekerekkel együtt el-nyert. — *Boros* Gen. ugyan az nap 30 Frantziákat fogott *Schöneberg*nél, melyet el-is foglalt.

Déc. 15-dikén: Gen. *Nauendorf*, el-nyomta az ellenséget *Stumpfen-Thurni* nevezetes tanyájából, 's le is öletett belőle háromszázat, és 150-t el-fogatott. — Az nap, Májor Báró *Strachwitz*, négy órákig tartott verekedés után, frantzia fogságba esett *Kempfeld*' tájján, *Pellegrini* Reg. béli 3 Kompániákkal, és két ágyúkkal.

Déc. 17-dikén: Generálmájor Hg *Hohenlohe*, *Bacharach* tájjánn elő-nyomúlt, és 131 Frantziákat tett foglyaivá. Ditséri a' többek között *Fejér* Májort a' Tsászár' Hufzárjai közzül,

Olasz - Országból. —

A' Középtengeri *Ánglus* Hajóssereg, a' maga újj Kormányozójának *Jervis* Admirálisnak vezérlése alatt ki-indúlt *Korfszika'* Szigetének *S. Fiorenzói* Kikötőhelyéből, a' *Tuloni* Frantzia partok felé, 's Décembernek tizenegyedik napjára a' *Livornói* Kikötőhelybe szándékozott kerülni.

A' *Szárdíniai Király'* Lakóvárosából *Turinből* Déc. 9-dikénn: — „A' Ts. K. Sereg' fő-quártélyja *Acqui* Városában va-

gyon; leg-nagyobb része a' Seregnek *Alessandria* és *Tortona* Városok' környékeire vonódik össze. Alsó-Lombárdia' és *Mondovi* Tartománya' széleinn, nagy erőben tétetnek az óltalomra meg-kívántató kéfszületek. — A' Szárdíniai Király minden Szökötteknek, 's minden más Bűnösöknek is, valakik nem tulajdonképpen úgy nevezett Státus- és Felség-bántók, kegyelmet hirdettetett olly feltétel alatt, ha Katonákká lesznek.

Nagy - Britanniából. —

Az úgy nevezett *Londoni* Levelező-Társaság, újra mezei gyűlést tartott Dec. 7-dikénn, mellynek alkalmatosságával négy Orátori-fzékek voltak fel-állítva. Mind a' Néphez, mind a' Királyhoz intézett újj Írások olvastattak fel 's hagyattak helybe köz-akarattal. A' Királyi Felséghez készített Írásbann ez úttal is azt kérte a' Társaság, hogy legyen mentől elébb Békesség; és a' mostani Ministerek' helyébe mások állítódjanak elő.

Londonból Dec. 11-dikénn: — „A' múltt Szeredán, számos Uraságok gyűltek fel az Udvarba F. Királyunk' tiszteletére, melly alkalmatossággal hosszasan beszéllgetett Ő Felsege a' Bétsi Udvar' Követével Gróf *Stahrenberggel*. “

S. Domingó Szigetéből olly Tudósításokat vettünk, hogy midönn útnak indítódtak ezen Tudósítások *Anglia* felé: már akkor kezdtek nyomúlui Seregeink, *Cap-*

François felé, hogy el-foglalhassák azt addig, míg *Spanyol* Országnak *Cádixi* Ki-kötőhelyéből oda érkezhetne az eggyesültt *Frantzia* és *Spanyol* Hajóssereg.

(*Cap-François*, Városnak és egy olly Ki-kötőhelynek is a' neve, melly leg nevezetesebb volt azon a' részén *S. Domingó* Szigetének, mellyet még a' Spanyolokkal kötött új Békesség előtt is bírtak volt a' Frantziák.)

„Itt *Londonban*, következő Fel-tételeit rebesgetik némellyek, a' Frantziák-kal kötendő Békességnek. 1.) Hogy *Batavia* vagy *Frigyes-Belgyiom*, a' had előtt való állapotjába; és az *Arausiói* Ház, a' maga előbbeni méltóságába, és különös jussaiba állíttassék vissza. — 2.) Hogy *Ausztriai-Belgyiom*, adattassék vissza az *Ausztriai* Háznak. 3.) Hogy *Martinique* és *Guadeloupe* Szigetek; nem különben a' *Jó Reménység*' foka; *Korfszika*; és *S. Domingó* Szigetében *Cap de St. Nicolas*; Angliánál maradjanak. 4.) Hogy a' *Szárdíniai* Udvarnak mind azt vissza-adja Fr. Ország, valamit el-nyert e' hadban tőle. 5.) Hogy Fr. Ország mondjon le a' *Napkeleti-Indiába* való kereskedésről. “
Spanyol-Országból —

Az *Amériikai* Szabad Közönséges-Társaság és *Spanyol-Ország*, sok esztendőig nem egyezhettek volt meg, a' *Mississippi* nevezetű nagy vízen való hajókázásra és *Napnyugoti-Floridára* nézve. Ezen pernek el-igazítása, az *Amériikai* Respublika' részéről *Pinkney* Úrra bízódott, ki is

a' végett által - ment a' múltt Júniusban Londonból, a' hol rendszeréntvaló Követ, *Mádrítba*, 's olly szerentsésen dolgozott; hogy már Octóbernek 26 dik napján, a' *Spanyol Király*; alája írta magát a' végrehajtott Eggyezésnek, melly mindjárt az után által-küldődött *Amérikába* is a' *Közönséges - Társaság*' Kormányfőkéhez. — *Pinkney* Úr, Növ. 4-dik napján oda-hagyta *Mádrítot*, 's *Páris* felé vette útját.

A' *Cádixi* Spanyol Kikötőhelyben tartózkodó *Frantzia* Hajóssereg' Kormányzója panaszt tett a' *Spanyol* Udvarnál, a' *Frantzia* Kiköltöztteknek magok alkalmaztatása ellen, melly panasz, még nehezebbé tette már most a' Fr. Kiköltözttek' sorát *Spanyol - Országban*.

A' *Spanyol* Udvar, *Yriarte* nevű Követje által kötött — *mint tudva vagyon* — Békességet a' *Frantzia* Közönséges - Társasággal. Ezen *Yriarte* Úr parantsolatot vett a' Békességkötés után, hogy *Basíleából* mennyen egyenesen *Párisba*, mint *Spanyol* Követ; hanem betegségbe esvén, Hazájába kívánczozott, 's nyert is az oda való vissza-mehetésre engedelmet: de mi-nekelőtte még *Mádrítba* érkezett volna: *Katalóniának* *Girona* (*Gerunda*) nevű Városában meg-hólt.

Frantzia - Országból. —

Hogy 600 millió lívert kell költsönn adatni a' tehetős Lakosokkal a' *Közönséges - Társaság*' kasszájába: helybe - hagyta

ezt Déc. 8-dikán az Ötfázak' Tanáttsa is: tsupánn a' költsön summa' fel-fzedésének módjára nézve különböz a' Direktóriumtól. Helybe-hagyta a' Vének' Tanáttsa is,

Az Igazgató-Tanáts' vagy Direktórium' öt Tagjai, hogy annál jobb móddal jár hassanak el kötelességeikben; fel-öfztották az Igazgatás' tárgyait magok között, olly formán, hogy *Reubel* különösen vígyáz a' Külső-dolgokra; *Carnot* a' hadra; *Letourneur*, a' tengeri dolgokra, 's a' Katonai-gazdálkodásra; *Lareveillere-Lepaux*, a' belső-dolgokra; *Barras*, *Páris* Városa' környülállásaira.

Hogy a' Direktórium, a' maga vígyázása alatt, egy Újságot kezdett ki-adni közönséges költségen, a' bizonyos; de nem *Realt* a' Közönséges-Társaság' Híftória-Íróját vette fel annak Írójáúl; hanem *Antonelle* nevű néhai Nemzet-gyűlési Tagot és Robespierristát; ki azonbann olly kevés ideig tarthatá meg az Igazgató-Tanátsnak hozzája való bizodalmát: hogy négy darab Újságnál többet ki nem adhattott: mindjárt le kellett a' Directoriális Újságírói pennát tenni kezéből.

Az árva Királykisaaffzonyért az Aufztriai Háztól vissza-tseréltt foglyok közzül egy *Semonville* is, a' ki *Konstántzinápoly* felé utazott vólt *Frantzia* Követ fővel: midőn Aufztriai fogságba esett. Erről a' *Semonvilleről* most azt írják *Párisból*,

hogy a' Direktórium által *Frantzia* Követnek küldődik *Konstántzinápolyba*, *Verninac* Polgár' helyébe.

Párisból Decemb. 17-dikén: — I., A' *Svéd* Követ Báró *Staël*, nem megy el innen *Bétsbe*, a' mint futamodott vala fölöle a' hír; hanem tsak a' Felesége téteti maga részéről sietve az úti-készületeket, hogy mentől elébb együtt lehessen az Attyával *Necker* Úrral *Helvétziábann*. “

Magyar Ország.

Nagy-Szombatból, nagy örömmel értettük, hogy a' Ns *Esztergomi* Fő Káptalan, valamint ezen utolsó két esztendőök folyásában hufzonnégyszer forintokat kész pénzben, úgy megént mostanában tizenkét ezer *Posonyi* mérő zabot a' még folyó vezedelmes hadakozás' szükségére, Ő Feliségének önképpen ajándékuł fel-ajánlott.

Békés Vármegyében, *Szarvasi* Prédikátor T. *Teschedik* Úrnak a' *Mezei Gazdaság'* elő-mozdításában gyűjtött példás érdemeit meg-esmérte maga a' Ns Vármegyének Kormányfője is, és hathatósan ajánlotta, mind *Özvegy* Gróf *Károlyné* Ő Excellenciájának, mind a' Báró *Haruckner* Ház' több Örököseinek is kegyes pártfogásokba. — Meg-esmérte azokat különösen egy fizes Magyar Méltóság is, a' ki, két alkalmatos Ifjakat készített éppen most Gazdákká magának *Teschedik* Úrnak foganatos oktatása alatt.

Követésre méltó példája a Jóltévőségnek.

Ns Szathmár Vármegye' Fő-Ispánnya Gróf Károlyi József Ö Nagysága, a' múltt elztendei gabona-szükségre nézve, három rendű laifromba íratott fel a' Jószágaiban minden szükölködöket; hogy így, a' környüállásoknak valóságához képest alkalmaztathassa a' segítséget. Egy rendű laifromba íródtak az olyanok, kiktől kiltelt a' mérséklett fizetés; más rendű laifromba Azok, kikhez reménység lehetett, hogy a' jövőndő jó termés által szépen felvehetik magokat; 3-dik rendű laifromba végre Azok, kiket vagy nyavalya, vagy más vízfzontagság nagy inségre juttatott. Az első rendbélieknek négy négy forintért osztatott a' jó szívu Gróf egy egy köböl búzát, (mellyet különben két annyin, 's többen is el lehetett volna adni); a' második rendbélieknek, újj fejiben; a' 3-dik rendbélieknek pedig ingyen.

Horváth - Országi Fő - Orvos - Doctor Nagy-tudományú és jó szívu Werbega Úr meg - holt Zágrábban, Déc. 23-dik éjtfzákáján.

Erdélyben, hogy el nem hatalmazhattott a' pestis: következendő jó rendelkezések okozták: A' Temesi passzushoz (szoross-jaráshoz) érkezvénn a' pestises Személyek, tartoztak mindjárt ki - vetkezni ruhájaikból, mellyekért résszerént vászon-

ruhákat, résszerént pénzt kaptak. A' levetett ruhákat el-égettette azonnal a' Kommisszió, és reájok parantsolt a' pestises Személyyekre, hogy a' számokra készült fürdő-helyekben mindennap fürödjének meg egynehányszor; 's mind annyiszor mossák ki a' rajtok volt vázon-ruhát is, és újat vegyenek a' helyett magokra. Húsz efféle pestises Személyyek közül heten maradtak meg életbenn. El-égettette a' Kommisszió még a' házakat is, mellyekben halálok történt a' többeknek.

Béts.

Ő Felsége, személy szerént meg-vizsgálta a' Belső Városban Dec. 21-dik napján a' *Schranne* nevezetű Házbeli áreftomokat, és még az nap botsátott a' Direktóriumhoz egy Írást, mellyben az említett áreftomoknak szoross és egészségtelen vóltokat jelentette, és azoknak jobb állapotba való helyheztetések eránt, mentől elébb lehető tudósítást kívánt.

E' folyó esztendőnek első napján, a' Ts. K. Testörző Seregeken; a' Ts. K. Fő Lovászmesteren; és a' Ts. K. Fő Udvar-Marsallon *Kaunitz* Hertzen kívül, mind a' két nemből való sok Méltóságok — kik között, számosan vóltak Külföldiek is — jelentek meg a' F. Udvarnál egész pompájokban, 's örvendezve ajánlották bé szíves kívánásaikat Fels. Urunknak, ki azon a' napenn, hat öregebb Testvérjeivel egy-

gyütt, énekes muzsika alatt közönségsenn ebédlett. — A' Fels. Tsáfzárné, nem jött vala még ki az nap, a' maga szobáiból, mellyekben tartózkodott, volt a' szülestől fogva.

*Barthelémy*ről így ír egy Levél, melly Déc. 12-dik napján költ *Párisból*: *Barthelémy*ről, ki eddig (*Frantzia*) Követséget viselt *Basíleá*bann, 's olly kívánságát nyilatkoztatta minden munkálódásai által, hogy Ő, szívesen mérsékelt feltételek alatt, Békességet szerezni Hazájának; bizonyosan el-hívódott *Basíleából*, 's már azt is beszélik, hogy utánna *Taillefer* és *Dartigoite* közzül valamellyik fogna lenni Minister *Basíleá*bann, kik, tsupánn kegyetlenségjek által tették mind ketten magokat esmeretesekké. — A' mit ez a' *Párisi* Levél ír *Barthelémy*ről, nem lehetlen ugyan: de meg-lehet az is, hogy a' Levélíró, tsak az elsőbb Végzést tudta *Barthelemy*ről: nem pedig a' későbbet is: a' melly két Végzésekről, következő Előadású *Basíleai* Levelet foglal magábann, a' *Berlini* Udvari Újságnak 22-dik Decemberi Darabja: „Valóságos szándéka volt a' Fr. Direktóriumnak el-hívni innen (*Basíleából*) *Barthelémy* Ministert; 's Másra bízni a' Békesség' kötések munkáját: de az első rendbéli Jelentése után a' Direktóriumnak más Írás is érkezett ide kevés

napok múlva *Párisból*, a' mellyben, *Bart-helémy* Ministerrel való egész meg-ele-gedését nyilatkoztatta a' Direktórium: 's meg-erössítette Azt, eddig illy ditsérete-sen folytatott hivatalában."

Nápolyi Királyné Ő Felsége, az egész Kir. Famíliával együtt ebédre ajánlotta magát Déc. 8-dikán a' Ts. Kir. Udvar' Követjéhez Gróf *Eszterházy*hoz, még pe-dig olly kegyelmes nyilatkoztatása mellett, hogy ne Királyi, hanem barátságos mód-ra fogadja Ő Felségeket a' Gróf Úr, ki-vel, sok új jeleit tapasztaltatta ez alkal-matossággal kegyességének a' Fels. Ki-rályné.

* * *
* * * * * *

Tudósítás.

Két új Könyvek küldöttek hozzánk a' napok-ban, mellyek közzül az első, illy titulus alatt jött Vi-lág eleibe: Cheronbéli Plutárehusnak a' Gyermekek' neveléséről írott Könyve, melly, Görög nyelvből Ma-gyar nyelvre le-fordítottatott Hatvany Pál által Ajánlva vagyon e' Könyv, Nyitra Vármegye' néhai Fő-Ispán-nyának Gróf Forgáts Miklós Ts. K. Belső-Tanátsos Úrnak. — A' másik Könyv Német nyelven vagyon írva, 's a' titulussa ez: Die alte und neue ungarische Welt — eine kurze Verfassung aller merkwürdigeren Begebenheiten, Rechte, Freiheiten, und des ganzen Staatssystems der ungarischen Nation von Joseph Kaj-tar. — Nyomtatott ezen Könyv Bétsben; 's talál-tatik is már: Pesten, Weingand; Budán, Diepold; Posonban, Schwaiger; Szebenben, Hochmeister — Könyváros Uraknál,